

Utredning av äganderätten till vatten- och grund samt fisket i Sandvik respektive Bjässarp bys vattenområden av Försjön i Eksjö kommun

Inledning

Eksjö Energi AB genom Torbjörn Johansson har givet undertecknad i uppdrag att utreda äganderättsförhållandena beträffande vatten och grund och fisket i Sandviks respektive Bjässarp bys vattenområden i Försjön.

Utredning

Sandvik

Sandvik är ett enstaka hemman, som aldrig legat i skift med andra byar eller hemman. 1996 avstyckades Sandvik 1:6 från Sandvik 1:1 (akt 0686-523). Med styckningslotten följde enskilt vattenområde med bundet fiske i Försjön.

Bjässarp

Hemmanet Bjässarp nr 1 storskiftades i början av 1800-talet. Storskiftet fastställdes av Södra Wedbo häradsrätt 1811-05-01 (akt 06-ekj-56). Bjässarps by har därefter inte genomgått något laga skifte. Fastighetsindelningen i Bjässarp grundar sig således på ålderdomliga rättsförhållanden, som rådde före och vid tidpunkten för storskiftets genomförande.

Skifteslagets vattenområde behandlas inte särskilt vid storskiftet. Däremot förtecknades "Bjässarps tillhörande fiskevatten" efter rubriken "Samfeldte ägor till byen". I förteckningen finns Försjön upptagen till en areal om 59 tunnland och 26 kappland (ca 29.9 ha). Enligt 1734 års svenska lag innebar rättstermen fiskevatten det samma som "vatten och fiske". Rättstermen vatten och grund tillämpades inte vid denna tid. Storskiftets behandling av byns fiskevatten innebar således högst troligt att skiftesdelägarna ansåg att äganderätten till vattenområdet i Försjön var samfällt för byn och däri ingående nyttor som fiske mm var en del av denna samfällighet. Med andra ord uttryckt att ägande till vatten och fiske var detsamma helt enkelt. Vad som även talar för denna rättsliga tolkning är också att samtliga öar och holmar inom byns vattenområde i Försjön undantogs som samfälliga vid storskiftet.

Från och med 1880-talet och under 1900-talets första hälft växte emellertid en rättspraxis i Sverige fram, där Högsta domstolen började skilja på äganderätten till vatten och grund samt fiskerätt. Domstolen fokuserade därvid på hur frågan om vattenområde hade behandlats i skiftesförrättningar som berört det primära skifteslaget. Om inte vattenområdet överhuvudtaget hade behandlats eller inte tydligt undantagits som samfällt för skifteslaget i förrättningen, då började domstolen istället att anse att vattenområdet var delat med stranden vid skiftet. Fisket betraktades däremot alltid som samfällt för skifteslagets delägare oavsett om det undantagits som samfällt eller inte i skiftesförrättningen. Genom detta förfarande av Högsta domstolen kom ägande av vatten och grund samt fiskerätten successivt att betraktas som åtskilda. Dvs endast de gårdar i skifteslaget och som vid skiftet fick strand vid skifteslagets vattenområden betraktades som ägare till vatten och grund utanför sin strand i berörda vattentäckta områden medan alla gårdar i skifteslaget oavsett om de hade strand eller inte vid byns vatten fortfarande betraktades som delägare i byns fiske. Denna rättspraxis kom att benämnas presumptionsregeln. Dvs om inte vatten och grund särskilt undantagits som samfällt i skiftesförrättningen presumeras vatten och grund alltid vara delat med stranden (och ingår således i skiftesförrättningens fullständiga skiftesindelning) medan fisket presumeras vara samfällt för samtliga delägare i skifteslaget. Presumtionen kan brytas om sakägare kan styrka att annat hävdeför-

hållande till äganderätten gäller. Enligt rättspraxis ställs tämligen stora beviskrav för att presumtionen ska anses vara bruten enligt presumptionsregeln.

Sammanfattning

Vatten och grund samt fiskerätten inom Sandviks rågångar i Försjön tillhör Sandvik 1:6 enskilt. Vattenområdet framgår med blått i bifogat utdrag från registerkartan.

Beträffande äganderätten till vatten och grund inom Bjässarp skifteslags vattenområde i Försjön går det inte med enbart fastighetsrättslig utredning fastställa vem som äger vattenområdet. Samtliga delägare i skifteslaget bör därvid först höras i sakfrågan. Oklarheter eller oenighet om äganderätten till vatten och grund kan avhjälpas genom fastighetsbestämmningsförrättning. Ägare till samfällda öar och holmar i Försjön, registrerade som Bjässarp s:2, är:

Bjässarp 1:13	12.50 %
Bjässarp 1:14	12.50 %
Bjässarp 1:15	25.00 %
Bjässarp 1:22	8.33 %
Bjässarp 1:23	16.67 %
Bjässarp 1:26	25.00 %

De fastigheter som äger strand utmed Försjön inom Bjässarps skifteslag är:

Bjässarp 1:11
Bjässarp 1:20
Bjässarp 1:23
Bjässarp 1:24

Fiskerätten inom Bjässarps skifteslags rågångar i Försjön är samfällt och registrerad som Bjässarp fs:5. Delägande fastigheter i Bjässarp fs:5 är:

Bjässarp 1:9	25.00 %
Bjässarp 1:11	25.00 %
Bjässarp 1:13	12.50 %
Bjässarp 1:14	12.50 %
Bjässarp 1:23	8.33 %
Bjässarp 1:27	16.67 %

Bjässarp skifteslags vattenområde i Försjön framgår med rött i bifogat utdrag från registerkartan.

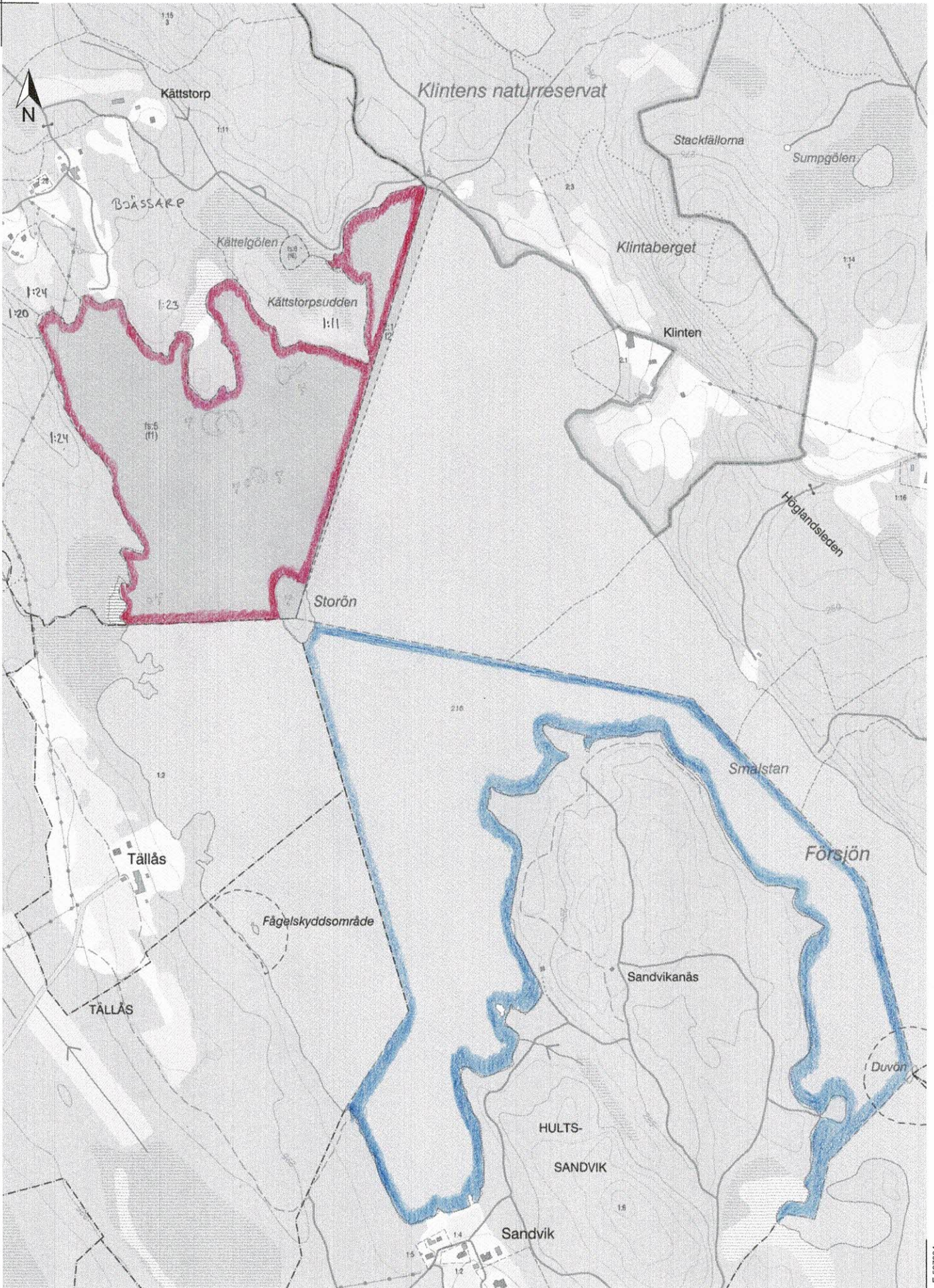
Paddingetorp 2024-12-15

Enligt uppdrag

Håkan Söderberg

Lantmätare

0 200 400 600 m

Skala 1:10 000. SWEREF 99 TM. RH 2000.

LANTMÄTERIET